

POSTANOWIENIE

Dnia 13 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski (przewodniczący)
SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)
SSN Paweł Wiliński

Protokolant Dorota Szczerbiak

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 13 listopada 2019 r., bez udziału stron
w sprawie stwierdzenia i wytknięcia uchybienia Sądowi Rejonowemu w L.
w składzie SSR - D.B.O.,
orzekającemu w sprawie o sygn. akt II K (...),
odwołania wniesionego przez sędziego Sądu Rejonowego w L.- D.B.O.,
od postanowienia Sądu Okręgowego w L. z dnia 18 lipca 2019 r., sygn. akt V Ka
(...),

postanowił:
uchylić zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w L. , wyrokiem łącznym z dnia 20 lutego 2019 r., sygn. akt II K (...), na mocy art. 86 § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 87 § 1 k.k., połączył P.D. wymierzone prawomocnymi wyrokami tegoż Sądu:

- w sprawie o sygn. akt II K (...) - karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat oraz
 - w sprawie o sygn. akt II K (...) - karę 6 miesięcy ograniczenia wolności
- i orzekł karę łączną 6 miesięcy pozbawienia wolności i 90 dni pozbawienia wolności, którą na podstawie art. 89 § 1 k.k. warunkowo zawiesił na okres 2 lat próby.

Apelację od tego wyroku łącznego wniosł obrońca P.D. zarzucając między innymi obrazę prawa materialnego - art. 86 § 1 k.k. poprzez wymierzenie kary łącznej pozbawienia wolności w miesiącach i dniach, mimo że w świetle powołanego przepisu wymierzenie kary pozbawienia wolności w dniach jest niedopuszczalne.

Sąd Okręgowy w L. postanowieniem z dnia 28 czerwca 2019 r., sygn. akt V Ka (...), na podstawie art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. 2019, poz. 52, dalej również jako u.s.p.), pouczył sędziego Sądu Rejonowego w L.- D.B.O. o możliwości złożenia w terminie 7 dni wyjaśnień na piśmie w przedmiocie oczywistej obrazy przepisów art. 37 k.k. i art. 86 k.k., polegającej na wymierzeniu skazanemu kary łącznej pozbawienia wolności wbrew zasadom określonym w art. 86 k.k.

Wyrokiem z dnia 4 lipca 2019 r., Sąd Okręgowy w L. w sprawie o sygn. akt V Ka (...), na podstawie art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. uchylił zaskarżony wyrok i sprawę P. D. przekazał Sądowi Rejonowemu w L. do ponownego rozpoznania.

Pismem z dnia 11 lipca 2019 r. sędzia Sądu Rejonowego w L.- D.B.O. wyjaśniła, że uchybienie zawarte w wyroku polegające na wymierzeniu kary 6 miesięcy pozbawienia wolności i 90 dni pozbawienia wolności było wynikiem błędu i przeoczenia, związanego wyłącznie z przemęceniem wynikającym z bardzo dużego obciążenia pracą, zauważając, że był to pojedynczy i niezamierzony przypadek w jej dotychczasowej pracy sędziego.

Sąd Okręgowy w L. postanowieniem z dnia 18 lipca 2019 r., sygn. akt V Ka (...), na podstawie art. 40 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, „wytknął Sądowi Rejonowemu w L. w składzie SSR D.B.O., że orzekając w sprawie II K (...) dopuścił się w toku urzędowania oczywistej obrazy przepisów, tj.:

- rażącej obrazy prawa karnego materialnego – art. 37 k.k. i art. 86 k.k., polegającej na wymierzeniu skazanemu P.D. kary nieznannej ustawie, tj. kary łącznej składającej się z dwóch kar – kary 6 miesięcy pozbawienia wolności i kary 90 dni pozbawienia wolności, przy czym orzeczeniu jednej z tych kar, wbrew zasadom określonym w art. 37 k.k., w dniach”.

Zdaniem tego Sądu uchybienie powyższe spowodowało, że Sąd Okręgowy w L. na podstawie art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. uchylił wyrok Sądu I instancji i przekazał temu sądowi sprawę do ponownego rozpoznania.

Od tego postanowienia odwołanie złożyła sędzia D.B.O., zaskarżając je w całości. Wymieniona temu rozstrzygnięciu zarzuciła obrazę art. 40 § 1 u.s.p., polegającą na wyrażeniu niesłusznego poglądu prawnego, że stwierdzone w wyroku Sądu Rejonowego w L. uchybienie miało charakter oczywistej obrazy przepisów prawa karnego, stanowiącej bezwzględną przyczynę odwoławczą, podczas gdy było to jedynie uchybienie formalne, wynikające z omyłki i przeoczenia sędziego, nie stanowiące bezwzględnej przyczyny odwoławczej.

Podnosząc powyższe, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 40 § 1 u.s.p., sąd apelacyjny lub sąd okręgowy jako sąd odwoławczy, w razie stwierdzenia przy rozpoznawaniu sprawy oczywistej obrazy przepisów, niezależnie od innych uprawnień, wytyka uchybienie właściwemu sądowi. Sformułowanie to wskazuje, że podstawą tzw. wytyku orzeczniczego może być wyłącznie „oczywista” obraza przepisów, co wskazuje na przypisanie decydującego znaczenia elementom obiektywnym, a jego zastosowanie wiąże się z oceną rangi naruszenia prawa, jego skutków i następstw dla rozstrzygnięcia sprawy. Z uwagi natomiast na to, że instytucja z art. 40 u.s.p. wykracza poza nadzór administracyjny nad działalnością sądów i wkracza w sferę niezależności sądów i niezawisłości sędziów, a nawet, z uwagi na skutki dla członków składu orzekającego, uznawany jest także za formę *guasi* dyscyplinarnej odpowiedzialności sędziego, wytknięcie winno być stosowane z dużą ostrożnością i rozważą. Sięgnąć po ten środek nadzoru judykacyjnego można więc jedynie, gdy oczywiste uchybienie, bezsporny błąd w stosowaniu prawa, ma pewien stopień wagi i znaczenia zarówno dla rozpoznawanej sprawy, jak i praktyki w innych sprawach, a więc co do zasady instytucja ta powinna być stosowana w przypadku zaistnienia uchybień mających charakter bezwzględnych podstaw odwoławczych ujętych w art. 439 § 1 k.p.k. (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia

15 stycznia 2009 r., sygn. K 45/07 oraz np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 lutego 2018 r., sygn. akt SNO 62/17 i z dnia 5 marca 2019 r., sygn. akt IV KO 8/19).

Zarzucone w wytyku udzielonym Sądowi Rejonowemu w L. w związku z wydanym przez ten Sąd wyrokiem łącznym w dniu 20 lutego 2019 r., w sprawie o sygn. II K (...), uchybienie nie może być uznane za mające znamiona oczywistej obrazy przepisu w rozumieniu art. 40 § 1 u.s.p. Stwierdzona bowiem przez Sąd Okręgowy w L. obraza prawa karnego materialnego, tj. art. 37 k.k. i art. 86 k.k. jest wprawdzie istotnie rażąca, jednakże nie może być postrzegana przez pryzmat bezwzględnej przyczyny odwoławczej polegającej na orzeczeniu kary nieznannej ustawie. Zauważyć należy, że Sąd ten, ani w uzasadnieniu wyroku z dnia 4 lipca 2019 r. uchylającym zaskarżony wyrok na mocy art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k., ani przede wszystkim w postanowieniu z dnia 18 lipca 2019 r. wytykającym Sądowi Rejonowemu rażącą obrazę prawa karnego materialnego, nie uzasadnił w ogóle swojego stanowiska pozwalającego na przyjęcie, że faktycznie w sprawie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza, szczególnie że zarówno w doktrynie jak i orzecznictwie ugruntowany jest pogląd na temat tego, jak należy rozumieć użyte w tym przepisie sformułowanie dotyczące *kary nieznannej ustawie*. Przypomnieć więc należy, że warunkiem stwierdzenia uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. jest orzeczenie kary lub środka w ogóle nieprzewidzianych w obowiązującej ustawie, a więc zastosowanie nieprzewidzianego w ustawie rodzaju represji. Nie stanowi natomiast przesłanki do uchylenia wyroku na podstawie art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k. zastosowanie środka reakcji karnej znanej ustawie, ale w nieprzewidzianym przez nią rozmiarze, czyli kary orzeczonej powyżej lub poniżej granicy danego rodzaju kary przewidzianej w prawie karnym, np. kary ograniczenia wolności w wymiarze 3 lat, kary pozbawienia wolności w wymiarze tygodnia, czy też kary grzywny w wysokości dwóch stawek dziennych, ale po 20.000 zł każda (por. np. uchwałę Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 26 listopada 1970 r., VI KZP 55/70, OSNKW 1971, z. 2, poz. 17; postanowienie SN z dnia 8 października 1982 r., VI KZP 30/82, OSNPG 1982, z. 12, poz. 165 oraz wyroki SN: z dnia 8 listopada 1989 r., V KRN 267/89, OSNKW 1990, z. 7-12, poz. 32; z dnia 21 czerwca 2000 r., V KKN 193/00, LEX nr 50953; z 16 maja 2008 r., II KK 92/07, R-OSNKW 2008,

poz. 1100; T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz, Tom I, wydanie 6, str.1484; D. Świecki, Komentarz aktualizowany LEX/el 2019 do art. 439 k.p.k.).

Mając powyższe na uwadze, należy stwierdzić, że wymierzenie przez Sąd Rejonowy w L. kary łącznej 6 miesięcy pozbawienia wolności i 90 dni pozbawienia wolności stanowiło w chwili orzekania przez Sąd odwoławczy obrazę prawa materialnego w rozumieniu art. 438 pkt 1 k.p.k., gdyż została orzeczona kara pozbawienia wolności, a więc kara rodzajowo znana ustawie, jednakże w nieprzewidzianym dla niej wymiarze.

Ze względu więc na niewątpliwy brak przesłanek uznania wytkniętej Sądowi Rejonowemu w L. obrazy art. 37 k.k. i art. 86 k.k. jako bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k., uznać należy, że brak było również przesłanek do przyjęcia, że Sąd ten dopuścił się oczywistej obrazy przepisu w rozumieniu art. 40 § 1 u.s.p. Zauważyć należy, że Sąd Okręgowy w L. upatrywał obrazy tego przepisu właśnie z powodu orzeczenia kary nieznanej ustawie, w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 5 k.p.k.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

as